

PROJEKT ZSSS

Sofinanciran s strani ZZZS

NASLOV PROJEKTA:	BOLJŠE POKLICNO ZDRAVJE DELAVCEV Z USPOSABLJANJEM DELAVSKIH ZAUPNIKOV ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU ZA UČINKOVITO SODELOVANJE PRI OCENJEVANJU TVEGANJA
KRATEK PROJEKTA:	NAZIV DELAVSKI ZAUPNIK 2015-2016
LETO:	2015-2016
SOFINANCER:	Zavod za zdravstveno zavarovanje slovenije (ZZZS)
VIŠINA SOFINANCIRANJA:	85.00,00 €
VREDNOST PROJEKTA:	95.505,62 €
PRORAČUNSKA LINIJA:	Javni razpis Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu v letu 2015 in 2016

Splošne informacijeNosilec

Ime organizacije: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije
 Okrajšava: ZSSS
 Naslov: Dalmatinova 4
 Poštna številka: 1000
 Kraj: Ljubljana
 Država: Slovenija

Osebi odgovorni za projekt

Priimek: Böhm
 Ime: Lučka
 Funkcija: vodja projekta

Priimek: Gorišek
 Ime: Katja
 Funkcija: koordinatorica projekta

VSEBINSKA USKLAJENOST PROJEKTA S CILJI IN PREDMETOM RAZPISA

PROJEKT JE NAMENJEN CELOTNEMU OBMOČJU RS: Ciljna javnost projekta so delavski zaupniki za varnost in zdravje pri delu in sveti delavcev, ki naj bi bili izvoljeni pri vsakem delodajalcu v Sloveniji tako v zasebnem kot javnem sektorju.

VELIKOST POPULACIJE, KI JI BODO NAMENJENI REZULTATI PROJEKTA: Po podatkih Statističnega urada RS za leto 2013 je v Sloveniji 182.089 mikro, majhnih, srednjih in velikih delodajalcev, kjer si naj bi zaposleni izvolili svojega delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu oziroma svet delavcev v skladu z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1, UL

RS 43/2011). Seveda volitve nikoli ne bodo izvedene pri vseh. Po pet let starem podatku iz evropske raziskave ESENER (<https://osha.europa.eu/sl/esener-enterprise-survey/enterprise-survey-esener>) so bile volitve izvedene pri 27 % anketiranih delodajalcev.

JASNOST NAMENA, CILJEV IN VSEBINE PROJEKTA: Cilj projekta je izboljšanje poklicnega zdravja zaposlenih z usposabljanjem njihovih predstavnikov, ki so bili izvoljeni, da pri delodajalcu zastopajo njihov interes za varno in zdravo delo. Raziskava ESENER je leta 2009 dokazala, da je raven varnosti in zdravja pri delu višja pri delodajalcih, kjer so bili izvoljeni delavski zaupniki za varnost in zdravje pri delu. Ti so toliko bolj učinkoviti pri zastopanju tega interesa, kolikor bolj so usposobljeni za izvajanje svoje predstavniške vloge. V tokratnem projektu želimo pripraviti njihovo usposabljanje za učinkovito sodelovanje pri ocenjevanju tveganja, ključnem preventivnem elementu sistema varnosti in zdravja pri delu.

PRIČAKOVANE KORISTI PROJEKTA: izboljšano poklicno zdravje zaposlenih in s tem celotne populacije

POMEMBNOST JAVNO ZDRAVSTVENEGA PROBLEMA, S KATERIM SE PROJEKT UKVARJA: Poleg javnega zdravja je prav preventivno varovanje poklicnega zdravja področje, kjer lahko pričakujemo najbolj velike učinke za izboljšanje zdravja populacije.

OPREDELITEV NAMENOV IN CILJEV PROJEKTA

Cilj informativnega, izdajateljskega in vzgojno izobraževalnega projekta »Boljše poklicno zdravje delavcev z usposabljanjem delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu za učinkovito sodelovanje pri ocenjevanju tveganja« je pripraviti novo sodobno usposabljanje za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu oziroma za svete delavcev, ki bo povečalo učinkovitost njihovega zastopanja interesa delavcev do varnega in zdravega dela pri ocenjevanju tveganja zaradi nevarnosti, ki so jim izpostavljeni na delovnem mestu.

Namen projekta je izboljšanje poklicnega zdravja slovenskih delavcev in s tem posredno znižanje stroškov obveznega zdravstvenega zavarovanja za njihovo zdravstveno varstvo.

Projekt uveljavlja sistematične ciljne aktivnosti in ukrepe za ohranjanje in krepitev telesnega in duševnega zdravja delavcev (boljše poznavanje vzrokov poklicnih boleznih in poškodb, identifikacijo in vrednotenje tveganj ter izvajanje preventivnih ukrepov, obvladovanje zdravstvenega absentizma) in je namenjen delavcem in delodajalčevim strokovnim službam za varnost in zdravje pri delu.

TRAJANJE PROJEKTA

14 mesecev – od 1.9.2015 do 10.11.2016

OPREDELITEV CILJNIH JAVNOSTI, KI JIM JE PROJEKT NAMENJEN

Ciljne javnosti projekta so:

- 1. delavski zaupniki za varnost in zdravje pri delu oziroma sveti delavcev,**

2. strokovni delavci za varnost pri delu in izvajalci medicine dela.

Delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu je v skladu z ZVZD-1 element sistema varnosti in zdravja pri delu. ZVZD-1 je glede tega usklajen z direktivo Evropskega sveta z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (89/391/EGS). V skladu z ZVZD-1 je generični izraz za vse te tipe delavskih predstavnikov za varnost in zdravje pri delu delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu, zato ga uporabljamo v naslovu projekta. Delavski zaupniki za varnost in zdravje pri delu zastopajo interes zaposlenih za varno in zdravo delo. Po podatkih raziskave Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu (EU OSHA, <https://osha.europa.eu/sl>) oziroma ankete podjetij o novih in nastajajočih tveganjih iz leta 2009 (v nadaljevanju ESENER) je v Sloveniji delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu izvoljen pri 27,3 %, svet delavcev pa pri 24,97 % delodajalcih (<https://osha.europa.eu/sub/esener/sl/front-page/213>).

V Sloveniji poznamo naslednje tipe delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu:

Zasebni sektor:

- svet delavcev (pri delodajalcih z več kot 20 zaposlenimi),
- delavski zaupnik (pri delodajalcih z manj kot 20 zaposlenimi),
- delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu (kjer delavci niso izvolili sveta delavcev ali delavskega zaupnika za varnost in zdravje pri delu),

Javni sektor:

- delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu.
- kjer delavci niso izvolili svojega predstavnika: delodajalec se mora o vsakem ukrepu varnosti in zdravja pri delu posvetovati z vsemi delavci med delovnim časom.

Ker načrtujemo v projektu tudi publikacijo s predstavitvijo poklicnih bolezni, ki so v Sloveniji najbolj prisotne, pa bo ciljna publika projekta tudi strokovna javnost: strokovni delavci za varnost pri delu in izvajalci medicine dela, ki jim delodajalec poveri izvajanje strokovnih nalog. Načrtujemo namreč naklado publikacije o poklicnih boleznih 1500 kosov. Tudi ta publikacija bo omogočila, da bodo slovenske ocene tveganja v bodoče pogostejše ocenile tveganja za nastanek poklicnih bolezni in na tej podlagi zanje določile preventivne ukrepe. To se bo dolgoročno brez dvoma odrazilo na izboljšanje poklicnega zdravja aktivne populacije.

VSEBINA PROJEKTA

Delodajalčeva listina »izjava o varnosti z oceno tveganja« je v skladu z ZVZD-1 in evropsko zakonodajo ključni preventivni element sistema varnosti in zdravja pri delu, ki temelji na predpostavki, da je vsako tveganje mogoče predvideti in torej tudi preprečiti. Delodajalec mora pisno oceniti tveganja, katerim so delavci izpostavljeni ali bi lahko bili izpostavljeni pri delu, po postopku, ki obsega zlasti:

- identifikacijo oziroma odkrivanje nevarnosti;
- ugotovitev, kdo od delavcev bi bil lahko izpostavljen identificiranim nevarnostim;
- oceno tveganja, v kateri sta upoštevana verjetnost nastanka nezdgod pri delu, poklicnih bolezni oziroma bolezni v zvezi z delom in resnost njihovih posledic;
- odločitev o tem, ali je tveganje sprejemljivo;

- odločitev o uvedbi ukrepov za zmanjšanje nesprejemljivega tveganja.

Delodajalec mora popraviti in dopolniti oceno tveganja vsakokrat:

- ko obstoječi preventivni ukrepi varovanja niso zadostni oziroma niso več ustrezni;
- ko se spremenijo podatki, na katerih je ocenjevanje temeljilo;
- ko obstajajo možnosti in načini za izpopolnitev oziroma dopolnitev ocenjevanja.

Delodajalec mora po izvedenem ocenjevanju tveganja za varnost in zdravje pri delu izdelati in sprejeti izjavo o varnosti z oceno tveganja v pisni obliki, ki glede na vrsto in obseg dejavnosti vsebuje zlasti:

- načrt za izvedbo predpisanih zahtev in ukrepov;
- načrt in postopke za izvedbo ukrepov v primerih neposredne nevarnosti;
- opredelitev obveznosti in odgovornosti odgovornih oseb delodajalca in delavcev za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

V izjavi o varnosti z oceno tveganja delodajalec določi posebne zdravstvene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati delavci za določeno delo, v delovnem procesu, ali za uporabo posameznih sredstev za delo, na podlagi strokovne ocene izvajalca medicine dela.

Delodajalec se je dolžan z delavci ali njihovimi predstavniki posvetovati o oceni tveganja v rokih in po postopkih, ki jih določa ZSDU. V izjavi o varnosti mora delodajalec k pisni oceni tveganja priložiti zapisnik o posvetovanju z delavci oziroma njihovimi predstavniki.

Delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu je v skladu z ZVZD-1 element sistema varnosti in zdravja pri delu. ZVZD-1 je glede tega usklajen z direktivo Evropskega sveta z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (89/391/EGS).

Na kakovost ocene tveganja vpliva me drugim usposobljenost delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu, da učinkovito sodelujejo v postopku nastajanja ocene tveganja ter da znajo učinkovito izkoristiti pravico do posvetovanja o predlogu ocene tveganja s pobudami za njeno izboljšanje. Program usposabljanja, ki je predmet našega projekta, naj bi delavskim zaupnikom in svetom delavcev omogočil, da se znajdejo v strokovno zapletenem postopku ocenjevanja tveganja ter da so pozorni na elemente, od katerih je odvisna kakovost te delodajalčeve listine.

Znano je, da že od leta 1990 dalje v Sloveniji ni postopka za verifikacijo poklicnih bolezni. Inšpektorat RS za delo v letnem poročilu za leto 2013 tako navaja, da v vsem letu ni prejel niti ene prijave poklicne bolezni, čeprav bi jih po ocenah Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa v Sloveniji morali odkriti do 1200 letno. Praviloma torej poklicne bolezni pri nas niso prepoznane in se zdravijo kot bolezni izven dela. Posledično ocenjujemo tudi, da ocene tveganja v slovenskih podjetjih in organizacijah praviloma niso ocenile tveganja za nastanek poklicnih bolezni in torej tudi niso določile preprečevalnih ukrepov zanje. Zato je posebni cilj projekta publikacija s predstavitevijo vseh poklicnih bolezni, ki so po mnenju medicine dela prisotne v Sloveniji. Publikacija naj bi omogočila tako stroki kot delavskim predstavnikom seznanjanje z vzroki za njihov nastanek, vključujočimi in izključujočimi kriteriji za verifikacijo poklicnih bolezni, delovna mesta, kjer se pojavljajo in preventivo.

Povečano učinkovitost usposabljanja delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu načrtujemo še z uvajanjem sodobnih metod usposabljanja, ki jih danes omogoča informacijska tehnologija. Ta seveda zahteva računalniško opismenjevanje delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu, zato ga v projektu načrtujemo z računalniško opremo e-učilnice in izvajanjem tečaja računalniškega opismenjevanja.

Citat iz publikacije »Žepni priročnik za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu« iz projekta, ki ga je ZZZS sofinanciral na podlagi svojega razpisa za leto 2013 in 2014: »Ocena tveganja je namreč vedno tudi subjektivna, saj jo delajo po različnih kriterijih različno usposobljeni ljudje z različnimi cilji. Ocenjevalec lahko za isto delovno mesto napiše, da so parametri tveganja v mejah dopustnega in zato niso potrebni posebni ukrepi, ali pa da je isto delovno mesto tvegano in so potrebni ukrepi. Žal so najpogosteje ocene tveganja napisane tako, da so vsi parametri v mejah dopustnega. Taka ocena ne zahteva ukrepov, na žalost pa se verjetne dolgoročne posledice ne upoštevajo. Za verifikacijo poklicne bolezni je potrebna natančna ocena tveganja, ki mora biti največkrat okrepljena z merskimi podatki.«

IZVEDBA PROJEKTA

V projektu so načrtovani naslednji izdelki:

1. priročnik o ocenjevanju tveganja zaradi fizikalnih, kemičnih in bioloških obremenitev na delovnem mestu ter o vlogi delavskih zaupnikov v postopku ocenjevanja (naklada 500 izvodov),
2. program usposabljanja delavskih zaupnikov za učinkovito predstavljanje interesov delavcev za varno in zdravo delovno okolje pri ocenjevanju tveganja zaradi fizikalnih, kemičnih in bioloških obremenitev na delovnem mestu ter o vlogi delavskih zaupnikov v postopku ocenjevanja,
3. program usposabljanja delavskih zaupnikov za učinkovito predstavljanje interesov delavcev za varno in zdravo delovno okolje pri ocenjevanju tveganja zaradi psihosocialnih obremenitev na delovnem mestu ter o vlogi delavskih zaupnikov v postopku ocenjevanja,
4. publikacijo s predstavitvijo poklicnih bolezni, ki so najbolj prisotne v Sloveniji (naklada 1500 izvodov),
5. e-učilo za pridobitev veščin komuniciranja na posvetovanjih delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu z delodajalcem,
6. oprema e-učilnice z računalniško opremo za računalniško opismenjevanje delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu (prenosniki in programska oprema),
7. program usposabljanja delavskih zaupnikov za varnost in zdravje za pridobitev veščin za uporabo osnovne informacijske tehnologije,
8. dodatna e-učila za delavske zaupnike za varnost in zdravje pri delu.

PRESOJA USPEŠNOSTI PROJEKTA

Pravi učinki novega usposabljanja bodo seveda dolgoročne narave, saj uvajanje novih spoznanj in pristopov zahteva določeno obdobje.

Uspešnost projekta bomo ocenjevali glede na:

- število izvedenih usposabljanj za učinkovito vlogo delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu v postopkih ocenjevanja tveganja,
- kakovostnega premika na posvetovanjih delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu z upravami posamičnih delodajalcev,
- povečanju deleža ocen tveganja, ki vsebujejo tudi oceno tveganja za nastanek poklicnih bolezni.